

H O O F D S T U K

5

Stook je gezondheid niet op!

5. MOGELIJKE SENSIBILISATIEACTIES

We geven hieronder een aantal voorbeelden van acties die je kan opzetten om de inwoners van jouw gemeente te sensibiliseren rond de problematiek van het illegaal verbranden. Een combinatie van verschillende acties, afgestemd op verschillende doelgroepen zorgen voor een optimaal resultaat.

5.1. Voorbereiding sensibilisatieacties

Vooraleer echter over te gaan tot sensibilisatieacties naar de bevolking toe, raden wij heel sterk aan om op lokaal niveau uit te klaren hoe de problematiek rond illegaal verbranden wordt aangepakt in de praktijk. Sensibilisatie rond het probleem wakkert namelijk ook vragen aan vanuit de bevolking over wat men kan doen indien er zich dergelijke situaties voordoen in de onmiddellijke omgeving.

Een duidelijk en uniform antwoord op deze vragen vanuit alle betrokken diensten is daarom essentieel bij de voorbereiding van sensibilisatie. Daarom is het interessant om met alle betrokken diensten (milieudienst, gezondheidsdienst, lokale politie,...) samen te zitten en te trachten een antwoord op volgende vragen te formuleren:

1. Bij wie kan een ongeruste burger terecht met vragen over zijn eigen stookgedrag?
2. Bij wie kan een ongeruste burger terecht met vragen over stookgedrag van burenen?
3. Wat doet de lokale overheid/lokale politie bij de aangifte van mogelijks illegaal stookgedrag buiten de woning? (open vuurtjes,...)
4. Wat doet de lokale overheid/lokale politie bij de aangifte van mogelijks illegaal stookgedrag binnen de woning? ("allesbranders", open haarden,...)
5. Zijn er knelpunten voor de aanpak die moeten aangepakt worden (invulling modelreglement, ...)?
6. Is er een goede afstemming tussen de diensten voor het reageren op dergelijke klachten?

Zorg dat alle betrokken diensten de antwoorden op deze vragen bezitten en op dezelfde manier communiceren naar de bevolking toe. Op deze manier versterk je het vertrouwen van de bevolking in de diensten en kan je het probleem veel grondiger aanpakken. Ook de communicatie naar pers toe zal veel vlotter gaan.

Voor de eigenlijke sensibilisatieacties maak je best op voorhand een planning op van wat je wenst te ondernemen, zodat alle acties goed op elkaar afgestemd worden. Een marktactie kan vb. als startmoment gelden waarop je andere acties aankondigt. Door diverse acties te combineren en tegelijk te laten lopen, wordt de burger maximaal gestimuleerd om aandacht te schenken aan het thema.

Ook een periodieke herhaling is hierbij heel belangrijk.

5.2. Artikels

In bijlage 11 zijn er een aantal voorbeeld artikels te vinden, die je in een gemeentebblad e.d. kan plaatsen. Je kan deze artikels letterlijk overnemen of ze kunnen als hulpmiddel dienen om een eigen versie te maken. Ook kan je gebruik maken van bijlage 5: "Fabel of feit". Deze stukjes kunnen eventueel kort tussen de tekst door vermeld worden, om de tekst op te frissen.

5.3. Infostand

I Een actie die weinig voorbereiding met zich meebrengt, is de plaatsing van een infostand op plaatsen waar veel mensen langskomen. Er zijn verschillende materialen beschikbaar die je kan uitleenen. Deze actie kan herhaald worden op verschillende locaties waar verschillende doelgroepen bereikt worden.

Je kan de stand aantrekkelijker maken door er een interactief deel aan te koppelen met vb. een wedstrijd, kruiswoordraadsel, woordzoeker, prijsvraag,...

> *Bibliotheek*

Doelgroep:

Hele bevolking, vaak jonge gezinnen

Voordelen:

De mensen worden benaderd in een rustige omgeving, waar ze de tijd kunnen nemen om de info door te nemen.

Extra's:

Eventuele werken uit de bib die hierbij aansluiten kunnen ter inzage gelegd worden (bijvoorbeeld: werken over luchtverontreiniging, MIRA-T,...).

> *Markt*

Doelgroep:

Hele bevolking, vooral senioren en huisvrouwen

Voordelen:

Inkleding van de tentoonstelling als een marktkraam maakt het zeer laagdrempelig.

Je kan mensen "lokken" door bijvoorbeeld een kleine quiz te laten invullen.

Gezien de korte tentoonstellingsperiode kan de stand bemand worden zodat mensen vragen kunnen stellen.

Wanneer er nog andere acties volgen rond dit thema, kan dit ook al bekend gemaakt worden.

> *Containerpark*

Doelgroep:

Hele bevolking, mensen met een grote tuin of mensen die verbouwen

Voordelen:

Op deze locatie bereik je mensen die mogelijks veel bouw- of tuinafval hebben.

Deelname aan een korte quiz kan motiveren om de stand te bekijken. Deelname kan bijvoorbeeld beloond worden met een jeton om grof huisvuil af te leveren.

Parkwachters kunnen eventueel een korte briefing krijgen zodat ze ook vragen kunnen beantwoorden.

Andere locaties zoals het gemeentehuis, politiekantoor, het cultureel centrum, een buurtcentrum, een school... zijn natuurlijk ook mogelijk.

Volgende materialen zijn beschikbaar voor het maken van een infostand:

5.3.1. TENTOONSTELLINGSBANNERS

- > “Wie afval verbrandt, verbrandt levens”
- > “Waar rook is, is vuur. Is je kachel een haard van problemen?”
- > “Koolstofmonoxide laat geen sporen na, kijk uit voor een stille moordenaar”

Op de eerste genoemde banner wordt informatie gegeven over de gezondheidseffecten die je veroorzaakt als je afval verbrandt. Op de tweede banner worden tips gegeven hoe je op een gezonde manier een kachel in je woning kan gebruiken. De derde banner reikt preventietips aan om CO-vergiftiging te voorkomen.

Je kan de banners gebruiken als een minitentoonstelling op zichzelf, maar je kan ze ook gebruiken als aankondiging van een infoavond of een andere actie. Er kan ook bijvoorbeeld een kleine quiz aan gekoppeld worden, waarbij het quizformulier bij de banners ter beschikking wordt gesteld.

De banners zijn afzonderlijk verpakt in beschermkokers en zijn makkelijk te transporteren en op te zetten. Je kan ze gratis ontlenen na betaling van een waarborg en na ondertekening van een uitleenovereenkomst. Om afspraken te maken voor de ontlening, neem je contact op met de MMK van jouw regio via www.mmk.be/regionaal. Er is één set per provincie voorzien, dus als je de banners wenst te ontlenen op een specifiek moment, reserveer je best tijdig.

Meer info: www.mmk.be/banners

5.3.2. EEN ELEKTROKOFFER OVER ILLEGALE VERBRANDING EN CO-RISICO'S

ia deze elektrokoﬀer kan het thema verbranding op een laagdrempelige en interactieve manier aan gebracht worden. De elektrokoﬀer geeft een aantal stellingen die je met “juist” of “fout” moeten beantwoorden. De koﬀer kan je afzonderlijk gebruiken, bijvoorbeeld op een beurs, of als deel van een vorming of een infoavond. Daarnaast kan je de elektrokoﬀer ook combineren met de 3 tentoonstellingsbanners om het geheel interactief te maken.

De elektrokoﬀer is geïntegreerd in een koﬀer die makkelijk te transporteren is. Bij de koﬀer is een standaard voorzien, die de koﬀer meer in het oog doet springen. Je kan de koﬀer gratis ontlenen na betaling van een waarborg en na ondertekening van een uitleenovereenkomst. Om afspraken te maken voor de ontlening, kan je contact opnemen met de MMK van jouw regio via www.mmk.be/regionaal.

Meer info: www.mmk.be/elektrokoﬀer.

5.3.3. EEN INFOSTAND

De uitleenbare infostand van de Provincie Vlaams-Brabant bestaat uit verschillende panelen. Deze panelen van de tentoonstelling “Wie zelf zijn afval verbrandt, verbrandt zijn vingers” zijn te reserveren bij de Provincie Vlaams-Brabant, Dienst Leefmilieu.

Kostprijs: gratis. De ontlener is verantwoordelijk voor schade die de tentoonstelling zou oplopen gedurende de uitleenperiode. Het is daarom noodzakelijk de uitgeleende materialen voor gebeurlijke schadegevallen en tegen diefstal te verzekeren.

Meer info: www.vlaamsbrabant.be/wonen-milieu/milieu-en-natuur/voor-gemeentebesturen/ondersteunend-materiaal/brochures-milieutips-tentoonstellingsstands/

5.3.4. FOLDERS

- > “53% van de dioxine-uitstoot wordt veroorzaakt door vuurtjes in de tuin!”: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, OVAM en VMM, Koning Albertlaan II-laan 20, bus 8, 1000 Brussel (www2.vlaanderen.be/ned/sites/slruikverbranden/BROCHURE_slruikverbranden.pdf)
- > “Slimmer stoken”: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Koning Albertlaan II-laan 20, bus 8, 1000 Brussel (<http://lucht.milieuinfo.be/uploads/MIN003-LR.pdf>)
- > “Verstandig verwarmen”: Provincie Vlaams Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven (http://mediatheek.vlaamsbrabant.be/upload/objects/leven_en_wonen/milieu_en_natuur/minder_hinder/Minder%20Hinder%20-%20Folder%20verstandig%20verwarmen%20-%20oranje.pdf)

5.4. Infosessies

Doelgroep:

Je kan er voor kiezen om een infosessie te organiseren voor alle inwoners, maar het kan ook heel zinvol zijn om bepaalde doelgroepen aan te spreken in hun eigen organisatie, vb.: een seniorenvereniging, een vrouwenvereniging.

Een powerpoint-presentatie “Stook je gezondheid niet op” kan je verkrijgen bij de Medisch Milieukundige van jouw regio (zie www.mmk.be/regionaal). Hierop kan je je eventueel baseren wanneer je zelf spreekt op een infoavond.

Voordelen:

- > Burgers krijgen een overzicht van de problematiek.
- > Burgers krijgen de gelegenheid vragen te stellen.
- > Bij doelgroepspecifieke sessies kan de opkomst hoger zijn, wanneer de sessie past in hun normale programma.

Voorbereiding:

- > Leg een datum vast en reserveer een zaal.
- > Contacteer (een) spreker(s).
- > Maak de infoavond bekend in de gemeente door affiches, persartikel, uitnodigingsbrieven, artikel in het gemeentelijk infoblad (zie bijlage 11),...

Praktische gegevens en tips:

- > Het is zeer belangrijk dat je een goede reclamecampagne voert voor een dergelijke infosessie. Zorg dat je affiches aanbrengt op duidelijk zichtbare plaatsen.
- > Tracht een aantal verenigingen hierin te betrekken.
- > Mogelijke lokale sprekers met diverse invalshoeken zijn: de milieuambtenaar van de gemeente, de Medisch Milieukundige van de regio, de politie,...
- > Bovenlokale sprekers: provincie, LNE,...
- > Een powerpoint-presentatie “Stook je gezondheid niet op” kan je verkrijgen bij de Medisch Milieukundige van jouw regio (zie www.mmk.be/regionaal). Hierop kan je je eventueel baseren wanneer je zelf spreekt op een infoavond.
- > Tijdens de infosessie worden de negatieve gevolgen van afvalverbranding beklemtoond. Er wordt duidelijk gemaakt dat wie stiekem huisvuil, geveerd hout, plastic, ... verbrandt, in de eerste plaats zichzelf vergiftigt. Er worden alternatieven meegegeven voor afvalverbranding.
- > Geef tijdens de infosessie ook aan wat de lokale aanpak is wanneer er klachten binnenkomen bij de gemeente of politie.
- > Een interactief gedeelte (vb. korte quiz) of de uitreiking van een prijs gekoppeld aan een prijsvraag over dit thema kan de opkomst verhogen.
- > Na de presentatie kunnen infobrochures meegegeven worden (zie 7.3: “Folders”).

5.5. Workshop: verwerken van snoeihout

Doelgroep:

Burgers met een tuin

Wat:

Benadruk bij het theoretische deel goed dat dit een waardig alternatief is voor het illegaal ver-

branden van tuinafval.

Voordelen:

- > Burgers leren hoe ze hun snoeihout op een nuttige manier kunnen verwerken.
- > Snoeihout dat verwerkt wordt, wordt niet verbrand.
- > De ecologische waarde van tuinen verhoogt vaak wanneer snoeihout verwerkt wordt in de tuin.

Voorbereiding:

- > Maak reclame voor de workshop. Naast de gebruikelijke kanalen zijn ook containerparken en tuincentra interessante plaatsen om reclame te maken voor deze activiteit.
- > Contacteer een organisatie die hiermee vertrouwd is vb. Velt.

Praktische gegevens en tips:

- > Dergelijke workshop organiseer je best in samenwerking met een organisatie als Velt die vertrouwd is met dergelijke methodes.
- > Bij OVAM kan een brochure worden gedownload over verwerken van snoeihout: "Maak slim gebruik van snoeihout in je tuin!" (www.ovam.be).

5.6. Bezoek aan verbrandingsoven

Doelgroep:

Hele bevolking, maar het kan ook heel zinvol zijn om bepaalde doelgroepen aan te spreken in hun eigen organisatie, vb. een seniorenvereniging, een vrouwenvereniging. De interesse zal vaak groter zijn wanneer dit binnen het programma van de normale werking valt.

Voordelen:

Ontkrachten van één van de meest gebruikte argumenten om het illegaal verbranden van afval te rechtvaardigen: "Als ik mijn afval niet zelf verbrand, dan gebeurt het in de afvalverbrandingsoven. Dat is toch net hetzelfde?"

Een bezoek aan een verbrandingsoven waar uitleg wordt gegeven over de werking en de maatregelen die worden genomen om uitstoot te verminderen, kan dan ook zeer veel effect hebben en helpen om dit hardnekkige en foutieve argument uit de wereld te helpen.

Voorbereiding:

- > Contacteer een verbrandingsoven/intercommunale in de buurt en bespreek data waarop bezoeken mogelijk zijn.
- > Maak reclame voor deze activiteit.

Praktische gegevens en tips:

Dit kan ook georganiseerd worden als schoolbezoek (in het kader van de lessen milieueducatie).

5.7. Aanbod verhakselen van snoeihout

Doelgroep:

Burgers met tuin

Voordelen:

- > Een mobiele hakselaar die op regelmatige tijdstippen gratis ter beschikking wordt gesteld van de particulieren, zal vermijden dat heel wat mensen thuis het snoeihout opstoken.
- > Snippers van fijne takken bevatten veel voedingsstoffen en verteren vrij snel. Door ze te vermengen met keukenafval en (beperkte hoeveelheden) gazonmaaisel in een compostvat, houden ze de compost luchtig en geurvrij en versnellen ze het verteringsproces.

- > Dikkere takken kunnen na het versnipperen dienst doen als bodembedekking. Ze houden de bodem vochtig, brengen voedingsstoffen aan en remmen de onkruidgroei.

Voorbereiding:

- > Zorg voor een (mobiele) hakselaar.
- > Informeer mensen over deze mogelijkheid.
- > Bepaal plaats en tijdstip van ter beschikking stellen van de hakselaar en maak dit bekend.

Praktische gegevens en tips:

- > Indien het niet mogelijk is de hakselaar bij de mensen thuis te brengen, kan de gemeente de burgers verwittigen van de mogelijkheid om het snoeiafval op een bepaalde dag en plaats, bijvoorbeeld per wijk in te zamelen zodat het kan verhakseld worden.
- > Burgers kunnen achteraf eventueel zakken met houtsnippers meenemen om te gebruiken als bodembedekking.

5.8. Informeren van jeugdverenigingen “Hoe zorg ik voor een gezellig kampvuur?”

Doelgroep:

Lokale jeugdverenigingen

Voordelen:

- > Belangrijk om de jeugd te sensibiliseren, jong geleerd is oud gedaan! Op jeugdkampen worden er heel vaak kampvuren gemaakt. Hierbij is het belangrijk om dit op een gezonde manier te doen!!
- > Via de jeugd worden ook ouders mee geïnformeerd.

Voorbereiding:

Maak een affiche met daarop de belangrijkste tips over wat wel en wat niet op een kampvuur mag verbrand worden (zie bijvoorbeeld ook de “Veelgestelde vragen”-lijst in hoofdstuk 5).

Praktische gegevens en tips:

- > Eventueel printen van affiche op A4 of A3, plastificeren en aan jeugdvereniging bezorgen voor ze op kamp vertrekken.
- > Organiseer een wedstrijd voor jeugdverenigingen om een “coole affiche” te ontwerpen met het thema “gezellig en gezond kampvuur”. Druk de winnende inzending af op bijvoorbeeld A3, plastificeer deze (zeer belangrijk op kampen) en verspreid deze naar alle jeugdbewegingen in de gemeente.

5.9. Kader bestaande acties binnen het thema illegale verbranding

Doelgroep:

Hele bevolking

Voordelen:

Er lopen reeds allerlei acties rond thuiscomposter en afvalarm tuinieren. Wanneer deze acties samenvallen met een campagne tegen illegaal verbranden, kan in het theoretische gedeelte duidelijk gemaakt worden dat deze werkwijzen een waardig alternatief zijn voor het verbranden van tuinafval.

Voorbereiding:

Voor meer info over workshops rond thuiscomposter kan je terecht bij www.vlaco.be; voor meer info over workshops rond afvalarm tuinieren kan je terecht bij www.velt.be.

5.10. Wedstrijd

Doelgroep:

Hele bevolking

Voordelen:

Een prijs is vaak een goede motivatie voor deelname.

Als er iets te winnen valt, zijn de mensen sneller bereid een artikel te lezen om het antwoord op een vraag te zoeken. Het is een aangename manier om de problematiek rond illegaal verbranden onder de aandacht te brengen.

Voorbereiding:

- > Opstellen prijsvraag (je kan ook het kruiswoordraadsel in bijlage 12 gebruiken).
- > Bekendmaking via gemeentelijke infoblad, website,...
- > Gevolgd door een officiële prijsuitreiking waaraan je ook nog een infotentoonstelling of infomoment kan koppelen.

Praktische gegevens en tips:

- > Je kan een prijsvraag in het gemeenteblad laten verschijnen, waarop het antwoord dan terug te vinden is in het bijhorende artikel. Dit is een extra motivatie voor mensen om het artikel grondig te lezen.
- > Andere mogelijkheden: een quiz voor jong en oud, wedstrijd voor de origineelste tip om afval te vermijden, zoektocht naar tuinen waar men tuinafval integreert in de tuin, tekenwedstrijd voor kinderen,...
- > Mogelijke prijzen die verband houden met de boodschap van de campagne zijn: jetons voor het containerpark, compostvat, aankoopbon voor een kringloopcentrum, een hakselaar,....